

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność - recenzja

Author: Zdzisław Gębołyś

Citation style: Gębołyś Zdzisław. (2009). Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce./ Historia i współczesność - recenzja. "Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2009, nr 3/4, s. 101-104).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

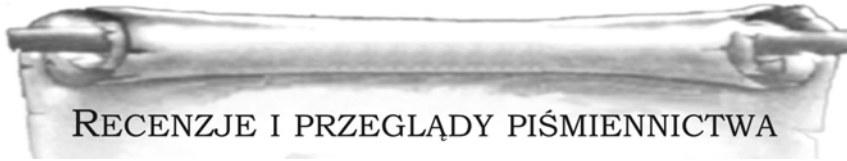
UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

RECENZJE I PRZEGLĄDY PIŚMIENICTWA

Zdzisław Gebotyś

Institut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego

Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność.
Red. H. Olszar, B. Warząchowska. Katowice : Księgarnia św. Jacka, 2009.-
183 s.- ISBN: 978-83-7030-665-6

H*abent sua fata libelli!* Książki mają swoje losy! – tę znaną sentencję Terentianusa Maurusa, pochodzącą z jego dzieła *De litteris, de sillabis et metres*, z powodzeniem można odnieść – także w wersji *habent sua fata librariae* (biblioteki mają swoje losy) – do pracy zbiorowej *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność*. Ta publikacja nawiązuje tematyką do walnego zgromadzenia Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES, które odbyło się 5 września 2007 roku w Katowicach, w gościnnych murach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego. Uczestnicy spotkania zapoznawali się z losami bibliotek i dziejami książek, przedstawionymi w dwóch perspektywach: historycznej i współczesnej. Nolens volens, z wydanych tekstów wynikała jeszcze jedna perspektywa, czyli pytanie o przyszłość bibliotek kościelnych, najwyraźniej zarysowane w tekście Andrzeja Jurka, poświęconym stanowi komputeryzacji Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (BT UŚ).

Chronologia pozwoliła na wydzielenie w publikacji dwóch części. W pierwszej, związanej z historią, znajduje się sześć tekstów. Wybitna badaczka dziejów książki polskiej na Śląsku, Maria Pawłowiczowa, na przykładzie zabytkowych bibliotek kościelnych Cieszyna ukazała rolę tych książnic w zróżnicowanej religijnie i etnicznie społeczności miejskiej. Tematykę miejsca bibliotek wyznaniowych w życiu Kościoła, szczególnie w męskich i żeńskich zakonach, od czasu kasat do dnia dzisiejszego, podjęła Jolanta Gwioździk. Weronika Pawłowicz zaś, od wielu lat zajmująca się księgozbiorem księży, w artykule *Wokół księgozbiórów kapłańskich na Śląsku w XIX i XX wieku* omówiła znaczenie książki w życiu duchownego, ukazując je na przykładzie losów księgozbiórów trzech wybitnych postaci: Adolfa Hytrka, bpa Arka-

diusza Lisieckiego i ks. Emila Szramka. Teksty Leonarada Ogiermana i Tomasza Kaloty odnoszą się do różnych aspektów tego samego zagadnienia: ochrony i zachowania zbiorów. L. Ogierman w swego rodzaju *case study* pt. *Konserwacja zabytkowego materiału bibliotecznego z klasztoru Ojców Paulinów w Krakowie na Skalce* opisał przeprowadzone zabiegi konserwatorskie, od podstawowych badań chemicznych, po szczegółowy opis podejmowanych prac. Wart uwagi jest także szczegółowy opis biblioteki, obfitujący w informacje dotyczące jej architektury i wyposażenia. Tekst T. Kaloty *Jak przygotować obiekty do włączenia ich do biblioteki cyfrowej* ma charakter wartościowego, choć dość szkicowego poradnika, opracowanego na podstawie doświadczeń Autora z pracy w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Część historyczną tomu zamyka opracowanie Henryka Olszara, dotyczące „*Etyki bibliotekarza*”, ze wskazaniem na genezę tego zagadnienia w środowisku bibliotekarskim, a także charakterystyką polskiego kodeksu etycznego, z uwzględnieniem jego kształtowania się.

Część współczesną recenzowanego tomu wypełniają teksty obrazujące działalność BT UŚ w Katowicach, między chlubną przeszłością tej placówki a przyszłością, interesująco się rysującą w kontekście planowanych działań. Na marginesie niejako, warto zaznaczyć kwestie terminologiczne pojawiające się w książce. Poza jednym, we wszystkich tekstach, nazwa opisywanej biblioteki jest niepełna, pozbawiona lokalizacji, co samo w sobie stwarza wrażenie, jakby była mowa o bibliotece teologicznej ogólnie lub też o wielu bibliotekach teologicznych. Także tytuł zbioru jest nieco mylący. Biblioteki klasztorne to wszak podtyp bibliotek kościelnych, a nie oddzielny rodzaj. Ale przejdźmy do samych tekstów, których wspólnym mianownikiem jest właśnie wspomniana biblioteka. Siedem referatów - a to liczba szczęśliwa, magiczna - obrazuje różnorodną aktywność BT UŚ, jej bogate zbiory, zastosowane ciekawe rozwiązania organizacyjne. Historii i perspektywom komputeryzacji książki poświęcił uwagę A. Jurek, dając przegląd stanu komputeryzacji biblioteki oraz opis skomputeryzowanych zasobów. Jolanta Październiak i Eliza Lubojańska omówiły warsztat gromadzenia zbiorów w BT UŚ. J. Październiak skupiła się na gromadzeniu wydawnictw ciągłych, natomiast E. Lubojańska koncentrowała się na zakupie literatury naukowej dla tej biblioteki (Lubojańska, 2009). Oba teksty omawiają różne aspekty, często przemilczane, podejmowanych zagadnień. Kwestie warsztatu pracy bibliotekarskiej poruszyła również Ewa Olszowy w artykule *Wymiana zagraniczna w Bibliotece Teologicznej*, charakteryzując szczegółowo podstawy i zakres wymiany. Barbara Ko-

łodziej i Bogumiła Warząchowska przedstawiły część zbiorów BT UŚ: B. Kołodziej kolekcję abpa Szczepana Wesołego, dar dla zbioru kościelnego biblioteki, rozpoczynając, jak się wydaje, szczegółowe badania nad tą kolekcją, B. Warząchowska zaś omówiła serię *Corpus Christianorum*, od wielu lat kompletowaną w BT UŚ. Ostatni z siedmiu tekstów, należących do części drugiej, autorstwa Gabrieli Łackiej, dotyczy współpracy BT UŚ z FIDES (Łacka, 2009), tematycznie wpisując się w trzecią część tomu, obrazującą działalność FIDES w roku 2006/2007. Część ta ma zasadniczo charakter sprawozdawczy i informacyjny. Zamieszczono w niej omówienie ankiety nt. stanu komputeryzacji bibliotek kościelnych, autorstwa Jolanty Szulc, a także sprawozdania z pracy Zarządu FIDES (ks. Jerzy Witczak) oraz Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Bibliotek Kościelnych (ks. K. Gonet).

Tom zamyka homilia bpa Andrzeja Siezieniewskiego, wygłoszona w Katedrze Chrystusa Króla w Katowicach z okazji XIII Walnego Zgromadzenia FIDES.

Biblioteki kościelne, biblioteki klasztorne, biblioteki wydziałów teologicznych; komputeryzacja; gromadzenie zbiorów; kolekcje biblioteczne; konserwacja książki; terażniejszość, współczesność, przyszłość - tak najkrócej wykorzystując słowa kluczowe można by oddać zawartość recenzowanego tomu². Warto podkreślić, że przynosi on interesującą charakterystykę jednej z polskich bibliotek teologicznych: BT UŚ, niezmiernie aktywnej, co obrazują liczne inicjatywy, działania, publikacje bibliotekarzy, a zarazem przyjaznej dla użytkownika, co można by skomentować za pomocą dewizy bodaj najsłynniejszego starożytnego malarza greckiego, Apellesa: *Nulla dies sine linea*, czyli (w swobodnym przekładzie) - dzień bez pracy to dzień zmarnowany.

Bibliografia

Lubojńska E. (2009), *Zakup literatury naukowej ze środków własnych i projektów badawczych (grantów) Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego*. W: Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność. Red. H. Olszar, B. Warząchowska. Katowice, s. 119-131.

² Warto zaznaczyć, że w większości tekstów nazwa BT UŚ jest podawana w sposób skrócony, z pominięciem lokalizacji, co sprawia wrażenie, jakby była mowa o bibliotece teologicznej ogólnie lub też o wielu bibliotekach teologicznych. Podobnie tytuł zbioru jest nieco mylący: biblioteki klasztorne to wszak podtyp bibliotek kościelnych, a nie oddzielny rodzaj.

Łacka G. (2009), *Współpraca Biblioteki Teologicznej z Federacją Bibliotek Kościelnych FIDES*. W: Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność. Red. H. Olszar, B. Warząchowska. Katowice, s. 93-102.

Marcin Malinowski

Pałac Młodzieży w Katowicach, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu

Partnerzy bibliotek : model komunikacji z otoczeniem. Pod red. Izabeli Jurczak i Elżbiety Okularczyk ; Wyższa Szkoła Humanistyczna Sosnowiec. Łódź : Firma Księgarska Wiesława Juszcza, 2008.- 262, [2] s.- ISBN 978-83-925616-0-6. ISBN 978-83-89275-58-5

Wyższa Szkoła Humanitas (WSH) w Sosnowcu zorganizowała w dniach 20-21 września 2007 roku w Sosnowcu i Bochni IX Ogólnopolską Konferencję Bibliotek Niepublicznych Szkół Wyższych zatytułowaną *Partnerzy bibliotek*. Uczestnicy mogli wysłuchać 18 referatów, które wraz z sześcioma innymi złożyły się na obejmujące ponad 250 stron materiały pokonferencyjne o takim samym tytule. Publikacja wydana została pod redakcją Izabeli Jurczak i Elżbiety Okularczyk przez Firmę Księgarską Wiesława Juszcza, a zrecenzowana przez dr hab. prof. AE Barbarę Iwankiewicz-Rak z Instytutu Marketingu Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu oraz prof. dr hab. Mariana Huczka z Akademii Pedagogicznej w Krakowie.

Motywytem przewodnim publikacji jest partnerska współpraca bibliotek z innymi instytucjami działającymi w najbliższym otoczeniu biblioteki. Poznanie specyfiki tego otoczenia jest ważne, ponieważ, jak w przedmowie pisze Elżbieta Okularczyk, kustosz biblioteki WSH, "znajomość realiów środowiska powinna bezpośrednio determinować kierunki i styl działania na rzecz sprostania rosnącym potrzebom obecnych i przyszłych czytelników".

Publikacja jest podzielona na trzy części. Pierwsza, zawierająca dziesięć artykułów, dotyczy marketingu partnerskiego w usługach bibliotek. Warto wśród nich zwrócić uwagę m.in. na artykuł Katarzyny Pilitowskiej z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego *Elementy koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) w proce-*

się konstruowania misji i wizji biblioteki. Porusza on kwestie społecznej odpowiedzialności biznesu (*Corporate Social Responsibility*) w odniesieniu do instytucji non-profit jaką jest biblioteka. Jest to bardzo interesujące zagadnienie, gdyż tradycyjnie CSR jest związane z organizacjami nastawionymi na zysk. Powiązanie społecznej odpowiedzialności biznesu z organizacjami niedochodowymi może przynieść interesujące efekty, co starała się ukazać Autorka tekstu.

Druga część książki - *Public relations bibliotek - kreowanie związków partnerskich* - zawiera dziewięć artykułów, dotyczących różnych elementów bibliotecznego PR-u. Szczególnie interesujący jest tekst Beaty Palmy z biblioteki WSH i Joanny Wróbel z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego *Jak pozyskać sponsora, czyli o praktycznej stronie sponsoringu bibliotecznego*. Autorki w obszernym, dwudziestostronicowym artykule szczegółowo omawiają planowanie i przeprowadzanie działań w zakresie pozyskiwania sponsorów, m.in. przez przygotowanie oferty sponsorskiej oraz umowy sponsoringu. Rozważania ilustruje przykład przeprowadzonej w WSH w Sosnowcu i zakończonej sukcesem akcji pozyskania sponsora do zakupu kart bibliecznych dla studentów.

Trzecia część, licząca pięć artykułów, przedstawia biblioteki cyfrowe jako partnerów przyszłości. Omówiono zagadnienia współpracy sieci bibliotek Uniwersytetu Śląskiego z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym NUKAT (Anna Śpiechowicz z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego), rozwoju bibliotek cyfrowych w Polsce, szczególnie aktualnego stanu polskich bibliotek cyfrowych, systemu dLibra, służącego do budowy repozytoriów cyfrowych oraz serwisu Federacja Bibliotek Cyfrowych, czyli zbioru zaawansowanych usług sieciowych dostępnych w polskich bibliotekach cyfrowych (Cezary Mazurek, Tomasz Parkoła i Marcin Werla z Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego), a także partnerstwa biblioteki akademickiej z biblioteką cyfrową (Monika Jędralska - *Śląska Biblioteka Cyfrowa jako partner Wyższej Szkoły Humanitas*).

Godna polecenia publikacja *Partnerzy bibliotek* wieloaspektowo i nowatorsko omawia kwestię partnerstwa bibliotek z innymi instytucjami, zarówno tymi istniejącymi fizycznie, jak i tymi wirtualnymi, a teksty uzupełniają streszczenia, słowa kluczowe w języku polskim i angielskim oraz bibliografia załącznikowa.